

בש"פ 5504/23 - היועצת המשפטית לממשלה נגד מיכאל פיין

בית המשפט העליון
בש"פ 5504/23

לפני: כבוד השופט ח' כבוב
העוררת: היועצת המשפטית לממשלה
נגד
המשיב: מיכאל פיין

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים בתיק
מ"ת 23947-07-23 שניתנה ביום 16.7.2023 על ידי
כבוד השופט א' נחלון

תאריך הישיבה: א' באב התשפ"ג (20.7.2023)
בשם העוררת: עו"ד חנה ליב
בשם המשיב: עו"ד איתן פינקלשטיין

החלטה

1. זהו ערר שהגישה היועצת המשפטית לממשלה לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כבוד השופט א' נחלון) במ"ת 23947-07-23 מיום 16.07.2023. בגדרי ההחלטה נדחתה בקשת העוררת להורות על מעצרו של המשיב עד למתן החלטה בעתירה להכריז עליו כבר הסגרה לארצות הברית, לפי סעיף 3(ב) לחוק ההסגרה, התשי"ד-1954 (להלן: חוק ההסגרה). תחת זאת קבע בית המשפט המחוזי כי המשיב יוחזק במעצר בפיקוח אלקטרוני תחת תנאים, בביתו.

יוער כי בית משפט קמא עיכב את מועד ביצוע החלטתו עד ליום 18.07.2023, ובאותו יום הוריתי כי ההחלטה מושא הערר תעוכב עד להחלטה בערר.

2. בקיצור נמרץ יתואר, כי ממשלת ארצות הברית ביקשה מממשלת ישראל להסגיר לידיה את המשיב, על מנת להעמידו לדין בגין עבירות של הונאהבאמצעים אלקטרוניים והונאת בנקים, בהיקפים של עשרות מיליוני דולר ארה"ב (להלן: בקשת ההסגרה). על-פי בקשת ההסגרה, בין חודש יולי 2016 לחודש פברואר 2019, חברות שבבעלות המשיב נטלו הלוואות ממספר בנקים ומוסדות פדרליים בארצות הברית על בסיס מצגי שווא שהציג בפניהם בנוגע לרווחיות

3. בעקבות בקשת ההסגרה, ביום 11.07.2023, הגישה העוררת עתירה בה נתבקש להכריז על המשיב כבר-הסגרה לפי סעיף 3(ב) לחוק ההסגרה. לצד עתירה זו, הוגשה בקשה לעצור את המשיב עד להחלטה בדבר הסגרתו, לפי סעיף 5 לחוק ההסגרה. זאת, בטענה כי בעניינו של המשיב קיים חשש משישי להימלטות מפני אימת הדין – שיקול שיש בו משקל מיוחד בהליכי הסגרה.
4. בית משפט קמא קיים דיון במעמד הצדדים, במהלכו נחקרו מפקחים מוצעים מטעם המשיב למען בחינת חלופת מעצר שאינה מאחורי סורג ובריח. כמו כן, בהוראת בית המשפט, הוגשה חוות דעת מטעם היחידה לפיקוח אלקטרוני אשר מצאה כי קיימת היתכנות טכנית למעצר המשיב בדרך זו, בביתו שבירושלים.
5. בהחלטה מיום 16.07.2023, בית משפט קמא קבע כי באיזון בין מכלול השיקולים נכון יהיה שהמשיב ישהה במעצר באיזוק אלקטרוני. נקבע, כי המעשים המיוחסים למשיב מקימים עילת מעצר מסוג מסוכנות; וכן עילת מעצר של חשש להימלטות מאימת הדין, וזאת בייחוד בנסיבות העניין משהמשיב אינו אזרח ישראלי ואף נהג לצאת מישראל בתדירות גבוהה מאוד. לצד זאת צוין, כי זמן ההמתנה לקבלת תסקיר מטעם שירות המבחן בעניינו של המשיב עומד על למעלה מחודשיים, והותרתו מאחורי סורג ובריח לתקופה זו "תפגע בו באופן משמעותי". אשר למפקחים המוצעים פורט כי אמנם יש קושי מסוים במפקחים שהוצעו, שכן מדובר בשלושת בניו הצעירים של המשיב, אולם בית המשפט התרשם ממפקחים אלה כרציניים ואחראיים.
6. העוררת לא השלימה עם החלטה זו, ומכאן הערר שלפניי.
7. לטענת העוררת, אין במעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני כדי להפיג את החשש ממסוכנותו ואת החשש מהימלטותו מן הדין. בתוך כך, נטען כי שגה בית משפט קמא בכך שלא נתן משקל מספק ל'סימנים הרבים' המצביעים על קושי משמעותי במתן אמון במשיב. אמון זה, כך נטען, נדרש כדי לאפשר את ביצוע המעצר באופן של פיקוח אלקטרוני. כן הוטעם, כי לא ניתן משקל מספק למעשים המיוחסים למשיב; למעמדו כתושב ישראל שנע ונד; לנסיבות מעצרו והחפצים שנתפסו על גופו בעת מעצרו; וכן – לחשש ההימלטות האינהרנטי בהליכי הסגרה. לחלופין נטען, כי לכל הפחות, היה על בית המשפט להמתין לקבלת תסקיר שירות המבחן בטרם החלטתו על מעצר באיזוק אלקטרוני, חלף מעצר מאחורי סורג ובריח.
8. בדיון שנערך לפניי ביום 20.07.2023, חזר בא-כוח העוררת על עיקר הטעמים המפורטים בערר. בא-כוח המשיב, סמך ידו על החלטת בית משפט קמא, ותלה יהבו במצב הרפואי של מרשו. משתמו טיעוני הצדדים להלן הכרעתי.
9. המסגרת הנורמטיבית החולשת על עניינו מצויה בסעיף 5 לחוק ההסגרה, שם נקבע כי משעה שהוגשה עתירה להכרזה על מבוקש כבר-הסגרה, רשאי בית המשפט להורות על מעצרו עד למתן החלטה באותה עתירה. כידוע, השיקולים הצריכים לעניין דומים בעיקרם לשיקולים הנוהגים בהליכי מעצר עד תום ההליכים על פי סעיף 21 לחוק המעצרים (בש"פ 502/18 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 10 (31.01.2018)). עוד נקבע, כי בעת בחינת קיומה עילת המעצריש ליתן משקל משמעותי לחשש מפני הימלטות מאימת הדין (בש"פ 8417/17 היועץ המשפטי לממשלה נ' קוהרן, פסקה 21 (21.11.2017)). לבסוף, ייבחן האם קיימת חלופת מעצר מתאימה אשר יהא בה כדי להשיג את תכלית המעצר בדרך אשר פגיעתה בזכות לחירות פחותה.
10. לאחר שעיינתי בערר על נספחיו ונתתי דעתי לטענות הצדדים ובאי-כוחם, באתי לכלל מסקנה כי דין הערר להתקבל, במובן זה שהחלטת בית המשפט המחוזי תבוטל, והמשיב יותר במעצר מאחורי סורג ובריח עד לקבלת תסקיר

בענייננו.

המדובר במי שמואשם בביצוע עבירות מרמה והונאה בתחכום רב, ובהיקפים משמעותיים, תוך הפעלת אחרים כדי לבצע, לכאורה, את הנטען נגדו. לא זו אף זו, מדובר במי שאינו אזרח ישראל, אלא תושב שנע ונד בין ישראל וארה"ב באופן תדיר, דבר המעיד הן על שגרת ניידות הן על אפשרויות כלכליות ממשיות. עובדות אלה מחזקות את החשש העיקרי שעל בית המשפט לתת דעתו – החשש מפני הימלטות מאימת הדין. לכך יש להוסיף את נסיבות מעצרו של המשיב שמעוררות תמיהות, ומעידות על כך שהחשש מפני הימלטותו אינו בבחינת 'ראיית צל הרים כהרים'. יוער, כי בהקשר זה לא נמסר מפי המשיב כל הסבר שיכול להניח את הדעת.

בצד האמור, ובפרט לאור מצבו הרפואי של המשיב סבורני כי טוב יהיה אם המועד שנקבע לקבלת תסקיר יוקדם ככל הניתן, בכפוף לאילוצי שירות המבחן. בהתאם, ובכפוף לאילוצי יומן בית המשפט המחוזי, טוב יהיה אם יקבע מועד דיון בסמוך לאחר קבלת התסקיר, בו תתברר שאלת מעצרו של המשיב עד להכרעה בעתירה להכריז עליו כבר הסגרה.

ניתנה היום, ב' באב התשפ"ג (20.7.2023).

ש ו פ ט